

1309 ³²⁷⁵ Armsfile Iatsfile

armo ande

Taiwast Taiwa pole.



Dr. J. H. W. G. ¹⁸⁶⁵ GESELLSCHAFT _{man.}

1864

Journal des
de la
de la

Von der Censur gestattet.

(Nr. 187.)

Dorpat, den 15. December 1864.

3275

1864
de la

Neegri poisi Salla Jõulu-ö.

Neegri pois, nimmega Salla, iste mäe were pääl nin' hoitse ösel omma esjä karja. Kullatse tähhe saisiwa tairwa külle ja paistiwa omman waiklikkun illun säält ütte wäega kennä, ent ka õnnetu ma päle. Saggedaste olli Salla illusist lõhnawist mõtsust läbbi käinü, mes Summala kässi ni kennäste ehhitänü. Ta film olli illusit lisse nännü ja temmä su selle ma maggusat wilja maitznu; ent näggewide filmiga es näe temmä ja kuulwide kõrwuga es kule temmä; — pimmedüs olli temmä süddämen, sest temmä es tijä middägi elläwäst Summalast; temmä painut omme põlwi kolu ebbäjummalide ette. Kõif temmä ello es olle muud kui pit' ilmarõmuta ö, selleperräst es wõi ka ütski anne Summala käest temmäle Summala wäkke ei ka Summala armastust mitte tunnistada.

Siski, et temmä kül omma Issandat ja Summalat mitte es näe, näggi ommete ta Issand ja Summal teodä; jah ussutawa filmäga kaije helde Summal musta poist päle taiwast mahha ja näggi kõik temmä hättä. Sääl iste nüüd Salla ütfindä pimmedäl vööl ja kaije ülles tähtiga täüdetü taiwa pole.

Täämbä pühhitsewä ristirahwa hulga omma pühha Jõulu vööd. — Tuhhat ja tuhhat õnnelikku last saiswa armsal esä=maal omma esä ja emmä man omma Jõulu puu al ja armastuste kingituste ümbre, ja tijäwä, et neide Õnnisteggijä om sündinü, nink römustawa hendä ommast Õnnisteggijäst kõigen omman ellun. Ja kui ka ommal ajal peäwä koolma, sis römustawa nemmä hendä Temmäst ka surman, sest kon neide Issand om, säääl wöiwa ka nemmä olla. Nink tuhhat ja tuhhat paggana= ja Judi=last saiswa kaugel römuta ja rahhuta, ärrakõnnelematta kurbusfega koorimatu, waiwatu ja pinatu, ehk omma õnnetusfega jo ärraharrinu ja tuiwas jänü, nink keddägi ei olle, kes neide haiget henge Petesda tili kannas, se om: Selle hõlma, kes ka neide hääs omma käre risti külge om lastnu lüuwä.

Salla kaep terräwä filmäga kullatse taiwa pole, — se om paggana poist Jõulu puu, ent

seddä ei tija temmä mitte. Ja temmä süddämen ligup middägi, — ta kõige süggäwämbäst süddäme põhjast tõssep küsminne, mes ta enne eäle ei olle tundnu, ja mes täl nüüd rahhu ei anna. — „Kes se om,“ hellisep temmä söämen, „kes neid küündlit jääl üllewäl om tennü? — Seddä ei olle ütski inneminne tennü, — ütski inneminne ei küni sinnä ülles neid passama läütämä. Nink kes om eddimätsse esjä lonu? — Minno esjäl om ommete esjä olnu, ja minno wanna esjäl olli jälle esjä, — ent kost tulli eddimänne esjä?“

Nida möttel ja möttel poisikenne perrä. — Kottun ebbäjummal wannembide majan ei olle seddä mitte tennü, — teddä olleme jo mõnne näddäli eest weel mõtjast tonu; — kes se sis olli? — Waene Salla, mes üts weikenne ristinnemisse lats tija: „Minna ussu, et Summal minno om lonu,“ seddä ei tija sinna mitte, nink üttegi innemist ei olle, kes sulle seddä ütles; — ent et kül üttegi innemist ei olle, so Issand ja Summal om so liggi astnu, ja tahhap sinno päle hallestada. Sitroni puu al saias paggana poisikenne, ja wahhip arwosamatta iggatsemisega ülles säddendäwä taiwa pole. Säääl nakkap ütte kõrraga temmä süddämen walgembas minnema. „Se peäp üts suur Waim

ollema," üttel ta õige kõrwaste, "temmä elläp säääl üllewäl sinnitse wõlwi pääl, ja om üllewäst ne küündle pallama pandnu, ja eddimätsse esjä lonu!"

Ja kui nüüd poisikenne seddä tundma saije, tullt üts enne tundmata rahhu ja rõmustaw hää meel temmä iggatsewale hengele. Waene lanepoisikenne om kawwest omma esjä nännü ja temmä armastusse tõmbamist tundnu, ja — kui ta tasja, wäega tasja — omma esjä häält kuulnu. — Nüüd tunnep Salla jo weidi, mes henge rõõm om, üts säddemelenne Jummalä süddämest om temmä pimmedä henge sisse sadanu, ja säääl üttele wäikesse ent pühhä ja kistutamatta tulles pallama läütänü. — "Seddä suurt Waimu tahha ma pallelda," üttel temmä eddesi möttelden, "ja mitte ennämb ebbäjummalit; ne ei kule ei näe ei wõi ta seddägi awwitada. Ent sinna, oh suur Waim, sinna kulet mo häält ja wõit minno awwitada!"

Nin' kui aiga möda Salla süddämen selgembäs ja walgembäs lät, kawwa õ tähhe, hommong tulles lähhembäle, ja paistwa walgusse merri laotap hendä kõige ma- ilma ülle. — Poisikesse film näep nüüd, mes ta enne mitte es olle nännü; temmä näep nüüd sure Waimu hääd kät temmä tegguden, ja ne näütävä tem-

mäle kõi wastse ja kennä ollewat, et ta kõi kõi weel wäega hämmärän walgusfen näep. Nida pühhitfes Neegri poisikenne Salla Jõulu ööd.

Kui päiw üllestulli, olli aig, koddõ minnä; seddä teggi temmä, ja söi omma prufosti, ni kui eggapäiwä. Ent kui emmä teddä ni kui eggapäiwi wäljäfuts, et emmä ja essäga ebbäjummalit pididi kummardama, jäi Salla paigale saisma ni kui post ja es liguta hendä mitte. Ja kui emmä teddä töist korda futs, et ta ebbäjummalä ette astus, ütles ja tännitäs: „Ärrä sö minno mitte ärrä! — Ärrä te minno mitte haiges! — Ärrä surma minno mitte ärrä!“ — sis kaije poisikenne tösjitse näoga ja julge silmäga emmä päle, nink üttel: „Minna ei tahha mitte ennämb ebbäjummalit kummardada! — Minna kummarda seddä suurt Waimu, kes eddimätsse esjä om lonu!“ Mes awwit esjä ja emmä törreleminne, hope ähwärdäminne nink ka andminne — iits wäggewämb olli Salla henge hendäle wõtnu, nink allustanu hendä temmäle awwaldada ja omma armastusjega teddä pattu ja paggana pimmedüsfest hendä pole käändä nink wabbadusse ja walgusse rigi pole kanda.

„Esjä ja emmä, mes teije eäle tahhate, seddä teep Salla; ent ebbäjummalit ei ja ta

mitte ennämb kumardama," nida üttel temmä. Ent kui hommong nakkas tullesä nink kui päiw nakkas loja minnemä, sis tulli poisikenne omma tundmatta Summala, se sure Waimu ette, kumard teddä nink hõigas appi ni häste kui ta mõistse. Ja Neegri poisikesse nõrk iggatseminne tõssi kui kange appi hõikaminne ülles ussutawa Essä süddäme pole, ja töije mahha rõmo, rahho ja hengämist, ni paljo kui Salla süddä sel ajal mõis wasta wõtta. Ni mittu kõrd kui temmä palwust teggi, saije temmä süddä kostutetus, ja sest tuus temmä, et suur Waim teddä olli kuulnu.

Nida lätsiwä aasta möda. Salla olli nores mehhes kassunu, — omma sure sõbra nimme es olle ta weel mitte kuulnu, — teäki es olle temmäle üttelnü: „Salla, kes sinno om lonu, om sinno Summal, Issand Bebaoth om Temmä nimmi; Ta om sinno ikkes ja iggaweste armastanu, Ta om sulle omma Poja saatnu, ja Teddä sinno cest surma sisse andnu, et sinno must ja rojane heng Wona werre sissen puhtas ja õiguse särögiga ehhitetüs saas.“

Ent nüüd olli ka aig, et Salla seddä ütseförd piddi kuulda sama, seddä näggi nink tuse Se, kes omma allustetut tööd mitte polele ei jättä.

Summal liigup jõe wetten,
 Innemiste söämetten,
 Ni et ei wõi tunda ja.
 Nida hoijap, kui sul hädda,
 Summal warjol, et sa Tedda
 Allati peat otšima.

Egga ristiinnemisse lats, kes omma Sum-
 mala rinna man hengäp, tijäp seddä kül, ja
 tunnep omma Josepiti, kui Ta hendä ta kõw-
 was ja karredas pannep; — ent üts paggana
 lats, kes weel eäle seddä Summalikku sallau-
 kuulnu ei olle: „Summal om lihhan arwal-
 detu!“ „Nida om Summal ma=ilma armas-
 tanu, et Lemma omma ainusündinü Poja om
 andnu, et ütski, kes Lemmä jisse ussup, hukka
 ei peä minnemä, enge et temmäl iggawenne
 ello peäp ollema,“ üts säräne paggana lats ei
 mõista mitte omma mõnnesuggust ellosaatmist,
 mõtlep kõik ärräkaddonu ollewat, ehk ta kül kõik
 wõitnu om, nink ikkep ja kaibap, kon ta peäs
 römu perräst naarma ja kitmä.

Salla sai üttel päiwäl, kui temmä omma
 esjä karja hoitse, wainlasse rahwa seltsi meh-
 hilt kinniwõetus, ja Põhja Amerika male per-
 risorjas ärrämüdüs.

Mes ta tee pääl omme walgide welliste kurjusse al om piddänii kannatama, sest ei tahha ma sulle, armas lats, middägi ütteldä; ent sest tahhas ma kül ütteldä, et temmä „suur Waim“ temmäga ütten läts, nink teddä ka temmä orja kablun nink abhilin tuse ja armast.

Põhja Amerika maal sai Salla Issanda armu saatmisje läbbi ütte Missioni paiga läh-hüketsti üttele häle esjändäle ärrämüdüs. Kui pühhäpäiw tulli ja waimulik laul Summala koast Salla körwu ja körwust süddämehe hellisi, kuts se ka waese Neegri orja ikkes lähhembäle. Ne hääle olliwa foggoni töistwiiji kui temmä ennitse paggana laulu, ne algatiwa temmäle suurt waimu meelde nink töiwa rahhu nink rõmu temmä süddämehe; ja ne hääle olliwa ne käre, kellega Summala armastus omma waest last kerikohhe tömmas; sääl sais nüüd wimate se Neeger Salla omma näljätse süddämega Issanda Dnisteggija lawwa man; — kas ta peäs nüüd sest kinni wõtma?

„Tulge Minno mannu töik, kää teije koormatu ja waiwatu ollete, Minna tahha teid kostutada“ (Matt. Ev. 11, 28.), — nida üttel Missionär, — „kas sa tijät, kes se om, kes sinno nida hõikap? — se om Jesus

Kristus, Summala Poig, kes taiwa ja ma om lonu. Temmä näggi sinno hättä nink om taiwast mahhatulnu, sinno awwitama.

Om sul nälg? — Temmä ütlep: Minna olle ello leib. Om sul janno? — Temmä ütlep: Tulge Minno mannu kōik, kel janno om, Minna tahha teile iggawetse ello wet anda.

Ollet sa pattane, kes omma Issandat om pahhandanu? — Kui sinno pattu ka werrefarwalisse olles, tahha Minna neid lummi-walges tettä. Nätse, Minna olle sinno pattu omma sōame päle wōtnu ja olle sinno eest koolnu, et sinna ellä wōis iggaweste. Ollet sa allaste nink paljas? — Rae, Minna tahha sinno õn- nistusse rōiwaga ehhitädä ja õigusse särki so sälga panda. Minna olle sulle rōiwa walmis- tanu, kelle sissen sa Summala ja Temmä pühhä Englide een mele perräst nink kennäste ehhitetü ollet. Tulle, tulle minno risti alla, kon Ma sinno eest olle koolnu, sääl tahha Ma sinno selle rōiwaga ehhitada. — Mes sinno eäle rōhhup ja pinap, tulle ennegi Minno mannu, — Minna künitä omme kässt kōik se päiw sinno perrä wäljä, Ma tahha sulle hääd tettä ja sulle omma Waimu ja taiwast kinki.”

Minna olle sinno Jesus,
 Tulle, kui so waimu waesus
 Pitsup, Minna hallesta.
 Jätta omma kaibus mahha,
 Taiwa tahha Ma so kanda,
 Sinno Önnisteggija.

Kui nüüd Salla sure Waimu nimme kuulb,
 mes ta ammu söämen olli kandnu, sis tõsfi
 temmäle ni kui päiw ülles, — temmä laotap
 omma käe wäljä, kui tahhas ta kõik wasta-
 wötta, pissara sattuwa ülle temmä musta palge;
 temmä tahhas omma Jesusse Kristusse jalgu
 ette mahha saddada, seddä temmä kawwa olli
 otsnu, kawwa ootnu ja kawwa armastanu.
 Kui ristiinnemisse süddä, mes Summala häga
 täüdetü lawwa man om ülleskastunu, ka wi-
 mäte maitsuma nakkap, ja omma Issanda käest
 armu, andisandmist ja rahhu wastawöttap, sis
 om kül rõöm ja hämeel taiwan ja ma pääl,
 ja wöip ütteldä: „Mo heng, fittä Issandat,
 ja ärrä unneta mitte ärrä, mes Ta sulle häd
 om tennü.“ —

Ent kui üts waene lane lats omma koddos-
 paika ja esjä, Önnisteggijät ja taiwast löwwap,
 oh kes jöwwap seddä önnistust ärräkõnnelda ja

süddämehe wotta! Selleperräst tijäme meie ta, et litte ümbekääntü paggana armastus hopis pallawamb om, kui ümbekääntü ristiinnemissel. Se armastus täüdäp kõif temmä söäme täüs, om wäggewämb kui surm, sest ta wöip armastusse perräst kõif pina ja waiwa ärräkannatada, ja ei tijä muud selle eest tettä, kui armastada, kittä ja tennädä. Oh, et meije armastus selle Wona wasta, kes meije eest om ärrätappetu, nisamma kuum ja pallaw olles! — Salla olli omma sure Waimu nimme sel tunnil kuulnu ja omman söämen tundnu. Ent kui Summala tenistus lõppetetu olli, sis läts ta Missionäri perrä; sest jeddä es wöi ta mitte jättä. „Es sänd,“ üttel temmä, „kõnnelge mulle weel ennämb sest Jesussest Kristussest!“

Sa Missionär teggi omma suu ja söäme wallale, ja tulut iggatsejale Neegrile Summala õnnistusse teed, ja temmä sõnna seme satte walmistetu põllu päle.

Perräst lühhikest oppust sai Salla pühhä ristmisse läbbi ristikoggodusse luliikmes wastawõetus. Temmä sai pühhä ristmisse läbbi se latseuse kinnitüse, mes temmä iggatseja heng jo enne olli tunda janu pattu andisandmissen. Temmäle olli nüüd wastne nimmi antu, mes ello ramatu kirjan saisap, mes taiwan tuttas ja

nimmitetäs. Ma pääl kutsuti teddä sest ajast
 sani Salomon, sest temmä olli üts rahhu lats
 ja jäije seni kui surmani. Ballaw armastus,
 minnaga poisikenne omma Summalat otsnu ja
 kui noormees omma Onnisteggijät wasta olli
 wõtnu, se täüt ka mehhe sõänd ja kinnit ja
 rõmust temmä waimu ka wannausßen. Temmä
 ainus kahhitseminne ja wallu olli se pimmedüs,
 mes temmä esjä=maad weel kinni kat. „Oh,
 mo rahwas, mo rahwas,“ üttel ta saggedaste,
 „mil ajal sawa sinno filmä wallale pääsemä
 nink armo päiw sulle tössema? — Ja Waim
 üttelep: „Kui aig om täüdetüs sanu, sis saap
 Mora ma kässi omma Summala perrä wäljä=
 künitämä, ja laulden Issandat kitmä!“

„Mo heng ihkap ja waidlep Jehowa usaido
 perrä! — Minna sa Teddä näggemä Temmä
 illun; minna sa omma Kunningat näggemä!“
 nida üttele Salomon, kui ta wäega wannas olli
 sanu, surma wode pääl, ja lats omma Issanda
 rõmu sisse. —





